

AIT Studiedag

INTEGRAAL DENKEN ÉN AANPAKKEN

Samenwerken rondom de ontwikkeling van het kind en het gezin

Wanneer: maandag 20 november 2017
Tijd: 9.30 tot 17.00 uur
Locatie: ReeHorst
Bennekomseweg 24, 6717 LM Ede

INTEGRAAL DENKEN ÉN AANPAKKEN

Samenwerken rondom de ontwikkeling van het kind en het gezin

Het thema van deze studiedag is 'Integraal denken én aanpakken'.

Wat betekent dat eigenlijk....integrale zorg?

Betekent het dat alle hulpverleners rondom een gezin met elkaar om de tafel zitten en samen een plan van aanpak maken? Eén gezin....één plan?

Of betekent het, dat niet alleen hulpverleners maar ook leerkracht, jeugdverpleegkundige en andere betrokken professionals (zoals bijvoorbeeld in de kinderopvang) met elkaar samenwerken en één plan maken voor het gezin?

Betekent het misschien dat ook de ouders zelf (of ouders én kind) een stem hebben?

Het bijvoeglijk naamwoord '**integraal**' wordt gebruikt als iets allesomvattend is, er ontbreekt niets.

Synoniemen van **integraal** zijn: voltallig, algeheel, helemaal, volledig, onverkort.

Deze studiedag zal gericht zijn op het integrale denken in deze betekenis.

Breed integraal denken geeft een kruisbestuiving van de werksoorten en domeinen en het versmelt de doelgroepen. Kind en gezin staan centraal in het integraal denken en alles en iedereen om het gezin heen werkt samen. Zodat alle kinderen, ook de bijzondere en de speciale kinderen, of de kinderen waar zorgen om zijn in een gezin, zich zo goed mogelijk kunnen ontwikkelen. De organisatie van zorg- en hulpverlening rondom het kind is erg veranderd door de transitie, door de komst van de WIJK-teams en door de inzet van generalistische en specialistische hulp. Ook de komst van Integrale Kind Centra, waarbij onderwijs en opvang (en op veel plekken ook de gezondheidszorg) met elkaar samengaan, geven genoeg mogelijkheden om integraal te gaan denken.

Op deze studiedag willen we nieuwe ontwikkelingen 'aanstippen' en voorbeelden van deze integrale aanpak en zorg aan de orde laten komen in de verschillende workshops. Video-hometraining en video-interactiebegeleiding worden ingezet in alle denkbare leefomgevingen van een gezin en is bij uitstek het middel om het integrale denken 'handen en voeten' te geven en elkaar te vinden hierin. Hoe ziet dat eruit in de praktijk en hoe kunnen we kennis en ervaringen delen?

Maar vooral.... hoe kunnen we elkaar 'bestuiven' en inspireren? Deze studiedag staat in het teken van het opdoen van ideeën door (voor)beelden te zien van het integrale denken en aanpakken, het sámenwerken en samen wérken.

Ik wens u een vruchtbare studiedag toe!

Marij Eliëns, directeur AIT

ONTVANGST

9.30 tot 10.00 uur: **Inloop met koffie**

PLENAIR

10.00 tot 10.15 uur: **Inleiding Marij Eliens**

10.15 tot 11.00 uur:

De transformatie van de jeugdhulp met een kwaliteitsverbetering; een opgave of een uitdaging?

Rutger Hageraats is directeur Transformatie bij het NJi en geeft mede leiding aan de organisatie. Zijn belangrijkste aandachtsgebied is de versterking van de transformatie van de jeugdhulp. Rutger is vanuit het NJi onder meer verantwoordelijk voor de ondersteuning van de gemeenten in hun nieuwe rol, is projectleider van de landelijke werkagenda aansluiting onderwijs-jeugdhulp en treedt op als moderator. Hij werkt vanuit visie en betrokkenheid aan kwaliteitsverbetering, kan mensen motiveren en verbinden en weet dat te vertalen naar een visie op organiseren en werken in de praktijk.

WORKSHOPS

11.00 tot 12.15 uur: **1^e workshopronde**

LUNCH

12.15 tot 13.00 uur: **Lunchpauze**

PLENAIR

13.00 tot 13.15 uur: **Uitreiking AIT-innovatieprijs**

VHT-ers en VIB-ers uit het werkveld kunnen een stimuleringsprijs ontvangen voor mooie, nieuwe en/of innoverende projecten of voor opvallend specialistisch werk met betrekking tot VHT/VIB. Op deze studiedag zal deze prijs voor de eerste keer uitgereikt worden.

13.15 tot 14.00 uur:

Integraal denken...wat komt er bij kijken?

Abdelkader Benali kijkt op een unieke manier naar maatschappelijke ontwikkelingen, als een schrijver: met oog voor het detail en het grote verhaal. Door het onderwerp vanuit verschillende invalshoeken te bestuderen weet hij een krachtig verhaal neer te zetten. Abdelkader Benali is schrijver en programmamaker. Zijn boeken zijn meerdere malen onderscheiden met prestigieuze literaire prijzen als de Geert-Jan Lubberhuizenprijs voor zijn debuutroman en voor zijn roman de Langverwachte de Libris Literatuurprijs. In zijn laatste boek 'Brief aan mijn dochter' onderzoekt hij de uitdagingen die hij als prille vader op zijn pad treft.

14.00 tot 14.45 uur:

Video-hometraining en video-interactiebegeleiding als integraal middel om gezinnen met opvoedproblemen te ondersteunen.

Een voorbeeld uit de praktijk geïllustreerd met videobeelden.

PAUZE

14.45 tot 15.15 uur: **Theepauze**

WORKSHOPS

15.15 tot 16.30 uur: **2^e workshopronde**

Overzicht workshops

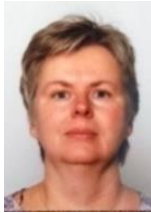
1. 'VIB: basiscommunicatie en meer.....deskundigheidsbevordering van begeleiders van cliënten met moeilijk verstaanbaar gedrag binnen de gehandicaptenzorg' door Brigitte van Puffelen.

In deze workshop wordt kennis gemaakt met een aanvullende wijze van analyseren en interpreteren van moeilijk verstaanbaar gedrag bij verstandelijk beperkte cliënten, in het bijzonder de jongeren. VIB is een onderdeel van de deskundigheidsontwikkeling van medewerkers, die cliënten met moeilijk verstaanbaar gedrag ondersteunen. De complexe problematiek van deze cliënten vraagt om meer informatie voor het analyseren van de beelden op grond van de basiscommunicatie voor interpretatie van complexe situaties en gedrag/interacties tussen cliënten en begeleiders. In samenwerking met GZ-psycholoog Ad Peelen heeft Brigitte aanvullend op de basiscommunicatie manieren van interpreteren ontwikkeld, waarmee analyseren en interpreteren van gedrag voor begeleiders toegankelijker wordt. Het werkt ondersteunend bij het zorgvuldig afstemmen op deze cliënten.

Brigitte van Puffelen werkt bij Sherpa in Baarn en heeft ruime ervaring in het werken met cliënten met moeilijk verstaanbaar gedrag. Deze ervaring heeft ze niet alleen opgebouwd als VIB-er, maar ook als bewegingsagoog binnen deze organisatie. Ze begeleidt professionals met VIB die laag-functionerende jongeren begeleiden.

2. 'VIB als hulpmiddel bij vormgeving samenwerking VVE Combiwel en dagbehandelingsgroep MOC 't Kabouterhuis Amsterdam' door Manon van den Berg en Lidie Bootsman.

In deze workshop wordt een toelichting gegeven op de ontwikkeling van het nieuwe samenwerkingsproject van VVE Combiwel en MOC 't Kabouterhuis 'Vuurtoeren' dat onder meer vorm krijgt door de inzet van VIB. Manon en Lidie laten u zien hoe VIB wordt ingezet als middel om het integraal werken zichtbaar te maken en te vergroten rondom de educatie en begeleiding van het jonge kwetsbare kind.

Manon van den Berg en Lidie Bootsman zijn beiden werkzaam bij MOC 't Kabouterhuis in Amsterdam.

3. 'VIB bij volwassenen' door Coba Mougou.

In oktober 2015 startte Coba Mougou, VHT opleider bij thuiszorgorganisatie TSN met het opleiden van onder meer 2 VIB-ers binnen Interzorg in Drenthe, een organisatie die begeleiding biedt aan mensen met dementie, NAH (niet aangeboren hersenletsel), CVA, doof/slechthorende, blinden en of psychiatrische ziektebeelden.

Problemen in de communicatie kunnen de zorgverlening flink frustreren. Middels VIB binnen Interzorg wordt de communicatie met cliënten eenduidig en concreet in beeld gebracht. Het gezamenlijk onderzoeken naar een juiste benadering, bewustwording van het belang van basiscommunicatie, het herkennen van initiatieven in gedrag en het specifiek kijken naar wat goed gaat in de huidige benadering zijn aspecten welke VIB benadrukken. Door middel van VIB wordt de kracht van de cliënt en medewerker ontdekt en versterkt. VIB bij volwassenen wordt nog relatief weinig toegepast binnen organisaties die met VHT/VIB werken. Inmiddels heeft het echter een volwaardige plek in het Noorden van het land gekregen mede dankzij Coba haar bijdrage.

Coba Mougou werkt als Gezinscoach en VHT opleider bij Promens Care/Cosis. De organisatie Interzorg in Assen is een van de organisaties die VIB volwassenen vorm heeft gegeven binnen de 24 uren voorzieningen van hun organisatie.

4. 'Buiten de lijnen binnen Vitree' door Jolanda Dikkerboom.

VIB Gehechtheid en pleegzorg is een logische combinatie. Omdat de methodiek VIB Gehechtheid zich binnen Vitree pleegzorg heeft bewezen (en natuurlijk ook nog in ontwikkeling is) is er middels een pilot voor gekozen om VIB Gehechtheid zo breed mogelijk neer te zetten en uit te dragen binnen/buiten de organisatie.

In deze workshop willen we door een deel van de verschillende trajecten die wij gedaan hebben laten zien, hoe wij de meerwaarde ervaren van de kennis die we op hebben mogen doen rondom VIB Gehechtheid. Bijvoorbeeld; VIB Gehechtheid binnen de omgang, op het kinderbehandelcentrum, speciaal onderwijs, moeder-kind groep, VIB Gehechtheid in ambulante zaken etc. Steeds meer proberen we bij start plaatsing VIB Gehechtheid in te zetten om de ingroei zo goed mogelijk te laten verlopen. Belangrijk is dat we de methodiek VIB Gehechtheid zuiver gebruiken, waarbij je ook afstemt/aansluit op de andere setting. Alles vanuit het kind initiatief. Hoe kun je het kind laten profiteren van zoveel mogelijk disciplines die met VIB gehechtheid werken. Misschien ook iets om 'out of the box' naar je eigen organisatie te kijken. Dit willen we uitbouwen, natuurlijk hebben we daar beschikkingen voor nodig om dit te financieren. Doel van de workshop is te prikkelen, om met behoud van de methodiek, de verschillende vormen van zorg binnen de eigen organisatie te verbinden en verdiepen t.b.v. de kinderen en hun systemen. We nodigen je uit om samen met ons te brainstormen over deze ontwikkelingen om integraal te denken en onszelf te ontwikkelen.

Jolanda Dikkerboom is VHT/VIB-opleider voor Vitree Pleegzorg. Ze deed de opleiding voor VIB-G en leidt nu de VIB medewerkers van Vitree op tot VIB-G'ers.

5. 'Empowerment bij kwetsbare jonge gezinnen binnen de Jeugdgezondheidszorg' door Francie Maas, Yvonne Rutten en Sanne Lathouwers.

In de gemeente Helmond wordt Kortdurende Video-hometraining (K-VHT) ingezet om jonge kwetsbare gezinnen in hun kracht te zetten. De methodiek wordt uitgevoerd door de daarvoor geschoolde jeugdverpleegkundigen van de Jeugdgezondheidszorg 0-4 jaar. De K-VHT wordt ook regelmatig ingezet wanneer er sprake is van (veel)

gezinsproblematiek. De problemen bezorgen ouders stress, wat ten koste kan gaan van het (genieten van het) ouderschap. Tijdens deze workshop wordt aan de hand van beelden getoond wat K-VHT voor deze gezinnen met jonge kinderen (0-4 jaar) kan betekenen. Het gaat om gezinnen die zijn aangemeld vanuit verschillende samenwerkingsverbanden binnen de gemeente Helmond.

Francie Maas, Yvonne Rutten en Sanne Lathouwers werken als jeugdverpleegkundigen voor de JGZ 'De Zorgboog' in Helmond.

6. 'VIB met kinderen en jongeren in de residentiële setting' door Hannelore Gens.

In Duitsland werkt Hannelore Gens al jaren met video-interactiebegeleiding van jongeren en pedagogisch medewerkers in de behandelgroepen van het internaat. Jongeren die uithuisgeplaatst zijn, leven en leren in de wereld van een 24-uurs behandelgroep. VIB geeft daarin de mogelijkheid tot "Video -Self- Modeling" en "Video -Self- Coaching", waarbij ook met de camera "over de schouder van de jongere" wordt meegekeken. Door de geslaagde acties te selecteren ontstaat een "feed forward" effect, waarin het gewenste leren op beeld te zien is. Hannelore verstaat en spreekt

Nederlands, haar voorbeelden zijn in het Duits, met ondertiteling op hoofdlijnen.

Hannelore Gens is hoofdopleider VHT en VIB en Diplom-Pädagogin. Ze is ook mede oprichter van het landelijk steunpunt Spin Deutschland dat al 20 jaar bestaat.

7. 'Monitoring VIB en Gehechtheid in het kader van het project Pleegzorg in Beeld' door Erik Jan de Wilde.

In het kader van het project 'Pleegzorg in beeld' heeft in samenwerking met het NJI een try-out plaatsgevonden om een instrument te ontwikkelen, waarmee ouders en VIB-ers in de pleegzorg de begeleidingen kunnen 'monitoren'. De VIB-ers kunnen online samen met de ouders kijken naar de effecten van VIB en naar de kwaliteit van de gehechtheid. Dit project krijgt een voortgang en in deze workshop wordt uitgelegd hoe de monitoring werkt en welke voordelen het heeft voor een VIB-er in de praktische begeleiding met ouders.

Erik-Jan de Wilde is als expert verbonden aan het team Monitoring en Sturingsinformatie. Dit team verzamelt feiten en cijfers over de toestand van de jeugd en het Nederlandse jeugdstelsel, waarbij ook aandacht is voor de kwaliteit van de bestaande voorzieningen en de samenwerking tussen verschillende organisaties en de sturing van het lokale jeugdbeleid. Erik Jan is psycholoog met als specialisatie de preventie en aanpak van emotionele problemen.

8. 'Ouder-kindrelatie in beeld bij Haagse kleuterklassen' door Sanne van Delft en Kien van Rijn van Alkemade.

Wegens plotselinge omstandigheden kan deze workshop niet gegeven worden. We zijn op zoek naar een goed alternatief. Onze excuses hiervoor.

9. 'Inzet VHT bij ambulante hulpverlening in LVB gezinnen' door Sandra Johnson-Borst.

LVB ouders worden begeleid bij de opvoeding van hun kind(eren) bij 'De Passerel'. Een vast onderdeel van de begeleiding is VHT. VHT wordt ingezet als ondersteuning van de hulpvraag en het doel of de doelen waaraan gewerkt wordt in het gezin. De pedagogisch ondersteuner bekijkt samen met de ouder(s) wanneer VHT ingezet gaat worden. Met elkaar bespreken ze het doel van de opnames en wanneer opnames gemaakt worden. VHT kan op een laagdrempelige manier duidelijk laten zien wat belangrijk is in de opvoeding. Het is voor de VHT-er elke keer een uitdaging om deze kwetsbare doelgroep met hulp van eigen beelden sterker te maken in de omgang met hun kind(eren). In dit proces is het van groot belang om intercollegiaal te werken. Door verbinding te zoeken met collega's en mogelijk andere hulpverleners, die betrokken zijn bij het gezin kan men effectief afstemmen en werken. Met behulp van de beelden sluiten ze bij elkaar aan en zoeken en vinden ze één lijn; hulpverlener(s) en ouder(s).

Sanne Johnson-Borst is werkzaam bij De Passerel in Apeldoorn, een organisatie voor mensen met een verstandelijke beperking.

10. 'Integrale samenwerking bij vragen van ouders en school: samen kijken naar het kind, thuis en op school' door Mariëtte van der Veen.

Het gebiedsteam of sociaal wijkteam is in de meeste gemeenten het eerste aanspreekpunt voor ouders, verwijzers en aanbieders van zorg bij vragen over opvoeden, ontwikkeling en of leren van het kind. De hulp wordt dichtbij de vindplaats in de wijk georganiseerd. Vanuit het perspectief van opvoeden en opgroeien is het van belang er voor te zorgen dat er verbinding bestaat tussen de opvoedmilieus (gezin, onderwijs, buurt/vrije tijd). En dat dit geen gescheiden leefwerelden zijn. In de workshop wordt aan de hand van videobeelden uit de praktijk informatie gegeven over de werkwijze van een integrale aanpak, de samenwerking en de effecten ervan. Het (weer op gang brengen van) de ontwikkeling van het (school)kind staat centraal door afstemming en samenspel tussen ondersteuning thuis en op school. De ouders en de leerkracht worden zich bewust van wat het kind nodig heeft en ontdekken op deze manier beiden wat de 'gebruiksaanwijzing' is van het kind. Met als resultaat duidelijk waarneembare positieve ontwikkelingsstappen bij het kind.

Mariëtte van der Veen is orthopedagoog, VHT-er en S-VIB-er. Ze is als opleider VHT en VIB werkzaam vanuit Stichting Maatschappelijk Werk Fryslân.

11. 'S-VIB in het onderwijs; samen wérken ten behoeve van de ontwikkeling van het kind' door Niek Zewald.

“Wij zijn onszelf genoeg” zei enige tijd geleden Luc Stevens tijdens een conferentie over kwaliteit in het onderwijs. Hij doelde daarbij op het gegeven, dat leerkrachten over het algemeen prima in staat zijn om zelf de kwaliteit van het eigen functioneren te beoordelen. Deze zienswijze sluit uitstekend aan bij de wijze waarop leerkrachten naar zichzelf (leren) kijken bij de methodiek van S-VIB. De camera en de juiste attitude van de begeleider, realiseren dat de leerkracht vanuit eigen kracht aspecten van handelingsverlegenheid ombuigt naar handelingsbekwaam. S-VIB gaat over bewustwording van het eigen handelen en wordt (ondanks dat het in het begin soms spannend is) ervaren als buitengewoon effectief en leerzaam in het dagelijks handelen voor de klas. De visie van het uitgaan van kracht en het feit dat iemand vooral zijn eigen leermeester is, maken dat Niek -naast zijn functie als directeur bij SONedutrainings- actief blijft in de begeleiding en het opleiden middels de methodiek van S-VIB.

Niek Zewald is directeur bij SON-edutrainings en opleider S-VIB.

12. 'Video-hometraining en video-interactiebegeleiding; een introductiemodule op de hogescholen' door Margaret van Ruitenbeek in samenwerking met enkele hogescholen.

Het boek 'Video-hometraining en video-interactiebegeleiding. Een introductie van de methodieken' is verschenen. Dit boek beschrijft de kern van de methodiek zoals die op dit moment wordt toegepast. Het boek geeft een toelichting op de inhoudelijke en methodische opzet, de theoretische achtergronden en de verschillende toepassingen van de methodiek. Het boek is bedoeld als begeleidende literatuur bij de introductiecurssussen van AIT die via Logavak gegeven worden, maar is ook bedoeld voor de studenten die op de hogescholen de module 'video-hometraining/video-interactiebegeleiding' volgen. In deze workshop geven de docenten hun visie op de inhoud en de werkwijze en zullen zij laten zien hoe de introductie op Logavak en de hogescholen wordt vormgegeven.

Margaret van Ruitenbeek is senior-opleider en beleidsmedewerker bij AIT en verzorgt alle introductiecurssussen video-hometraining en video-interactiebegeleiding die via Logavak gegeven worden.

VIDEO-HOMETRAINING EN VIDEO-INTERACTIEBEGELEIDING

Een introductie van de methodieken

AIT

Ieder mens wordt geboren met de basisbehoefte om te communiceren met anderen. Ook baby's en (jonge) kinderen hebben deze behoefte. Het werken vanuit de basiscommunicatie is de kern van video-hometraining (VHT) en video-interactiebegeleiding (VIB). Dit introductieboek is gebaseerd op *Video-hometraining in gezinnen* (1994), waarin Dekker & Biemans de essentie van de methodiek beschreven. Inmiddels is de methodiek verspreid in Nederland en doorontwikkeld in alle werkvelden en disciplines die met zorg en welzijn, onderwijs en opvoeding voor jeugdigen te maken hebben. Daarnaast wordt de methodiek ook toegepast bij volwassen cliënten als het gaat om gehandicaptenzorg. Ook binnen de ouderenzorg wordt gewerkt met video-interactiebegeleiding.

In *Video-hometraining en video-interactiebegeleiding* beschrijven de auteurs de kern van de methodiek zoals die op dit moment wordt toegepast. Het boek geeft een toelichting op de inhoudelijke en methodische opzet, de theoretische achtergronden en de verschillende toepassingen van de methodiek. De duidelijke structuur en heldere onderbouwing bieden iedereen die kennis wil maken met VHT en VIB een stevig handvat.

De Associatie voor Interactiebegeleiding en Thuisbehandeling (AIT) is ontwikkelaar en merk- en methodiekeigenaar van video-hometraining en video-interactiebegeleiding en alle varianten ervan.

Direct aanmelden voor deze studiedag [klik hier](#)